

Образователни паралели

България за първи път е включена в секторния доклад на ОИСР

За България е много важно да използва данните на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, защото това ще ни позволи както да имаме ясна представа къде се намираме в момента, но и да взимаме решения на бъдещето, основани на добрите практики и данните от най-развитите държави в света.“ Това коментира министърът на образованието и науката проф. Галин Цоков в рамките на национална среща за началото на проекта „Модернизация на професионалното образование“ по програма „Образование“ 2021 – 2027. На форума са представени резултатите от годишния доклад на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие – „Поглед върху образованието“, в който за първи път е включена и България. Събитието, проведено в Университета за национално и световно стопанство, се организира в хода на присъединяването на България като държава – пълноправен член на ОИСР.

Участници в събитието са членове на Консултативния съвет по професионално образование и обучение, на УС на Националната агенция по професионално образование и обучение, представители на МОН, на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на външните работи, дипломатически посолства, Националният статистически институт, Френския културен институт, Изпълнителната агенция „Програма за образование“ и представители на училища и академичния състав на УНСС.

Проф. Цоков отбелязва още, че докладът показва и колко е важно страната ни да бъде в компанията на най-богатите и развити държави. Затова и членството в Организацията е от голямо значение. „В момента, в който станем пълноправен член, ще имаме достъп до още повече данни. Това е богатство, защото ще определяме националните политики на база опита от всички държави, които членуват в нея“, подчерта още той.

Министърът се спря и на някои от най-важните индикатори, които се засягат в доклада – достъпа на учениците до качествено образование, тяхното ниво и реализация, финансовите възможности за системата, както и ситуацията с учителите. „Виждаме някои индикатори, в които изоставаме, като средна възраст и заплащане на учителите. Затова е важно и да съсредоточим усилия за тяхното навакване, а и за формулиране на общонационални цели и приоритети в тази посока“, обясни още министърът на образованието и науката.

„Поглед върху образованието“ е продукт на дългогодишни съвместни усилия между правителствата на ОИСР, експертите и институциите, работещи в по програмата „Индикатори на образователните системи на ОИСР“ (INES), и секретариата на ОИСР. Той е изготвен в рамките на отдела за иновации и измерване на напредъка на Дирекцията за образование и умения на ОИСР под ръководството на Тиа Лукола. В съответствие с тематичния фокус на тазгодишното издание на „Поглед върху образованието 2023“ се акцентира върху професионално-

то образование и обучение, като същевременно обхващат и други части на образователната система.

Основните резултати и изводите от публикацията на ОИСР „Поглед върху образованието 2023: Индикатори на ОИСР: предизвикателства, свързани с ПОО: България в сравнителна перспектива“ представя Симон Нормандьо от ОИСР.

В документа се посочва, че в България за 22% от хората на възраст между 25 и 34 години квалификацията от професионалното образование и обучение, получена на ниво средно образование или професионално обучение след средното, е най-високото им образователно постижение. В страните от ОИСР нивата на безработица за 25 – 34-годишните с гимназиална професионална квалификация са по-ниски от тези за хора с общо средно образование или обучение след средното образование, без да се включва висшето образование. Случаят в България също е такъв, като 4,9% от младите възрастни с професионално средно образование са безработни, като безработицата за тези с общо средно образование е 6,2%.

Въпреки че средното образование често е минималната квалификация, нужна за успешно участие на пазара на труда, някои хора на възраст между 25 и 34 години все пак прекъсват образованието си, без да са я получили. Средно в ОИСР 14% от младите възрастни не са получили средно образование. В България този дял е по-висок – 16%.

Работниците в България на възраст между 25 и 34 години с професионално средно образование или професионално обучение след средното образование печелят 38% повече от тези без средно образование. Докато предимството в доходите за работници с общо средно образование е 46%. Въпреки това в повечето държави от ОИСР степените на висше образование предоставят значително по-голямо предимство в доходите. В България 25 – 34-годишните работници с бакалавърска степен (или еквивалентна) печелят 81% повече от тези без гимназиално образование. А тези с магистърска или докторска степен (или еквивалентна) получават със 139% повече. Симон Нормандьо

акцентира на необходимостта от засилване на обучението чрез работа (дуална форма) и особеностите в прилагането на това обучение в различните страни.

Според данните в България младежите на възраст между 18 и 24 години, които не учат и не работят, са 16,9%, а средно за държавите от ОИСР процентът е 14,7.

Има и голяма разлика по отношение на финансирането на образованието от страна на държавата. България харчи 6983 щатски долара на година за редовно учащ (регулирано спрямо покупателната сила), в сравнение с 12 647 долара средно за страните в ОИСР. Отбелязва се още, че страните от Организацията отделят средно над 5% от БВП за образование. У нас този дял при приемането на бюджета за 2023 г. бе 4,1% от БВП, а прогнозата за следващите две години е съответно 4,3 и 4,1 на сто от БВП. Преди дни Финансовото министерство представи параметрите на проекта за държавен бюджет за 2024 г. и средносрочната прогноза за 2025 и 2026 г. Те предвиждат през 2024 г. за сектор „Образование“ да се заделят 4,2% от БВП, а в следващите две години процентът да нарасне до 4,3.

В България 11% от цялото финансиране на образователните институции се изразходва за общо средно образование и 13% – за професионално гимназиално образование (11% и 10% съответно средно за ОИСР).

В ОИСР в хода на основното и прогимназиалното образование задължителното време за обучение възлиза средно на 7634 часа, разпределени в девет класа. В България общата продължителност на задължителното обучение е по-ниска – 4235 часа за седем класа. Средно в страните от ОИСР 25% от задължителното учебно време в началното образование е посветено на четене, писане и литература и 16% на математика. В прогимназиалното образование делът е 15% за четене, писане и литература и 13% за математика. В България 28% от времето е посветено на четене, писане и литература и 15% на математика в начален етап в сравнение със 17% и 16% в прогимназиален етап.

Средногодишните законови

другите страни на ОИСР са 31%.

Отбелязва се още, че процентът на завършилите висше образование продължава да се повишава сред населението в работоспособна възраст. В България 30% от хората на възраст между 25 и 64 години имат висше образование. Това е по-малък дял от тези, които имат средно образование или професионално обучение след средното образование (54%).

В контекста на резултатите от „Поглед върху образованието“ на ОИСР на форума в УНСС беше представен и проектът „Модернизация на професионалното образование и обучение“ като инструмент за подобряване на системата. Той ще подпомогне реализирането на процесите на реформа, свързани с предвидените законодателни промени в Закона за професионалното образование и обучение – разработване на нов Списък на професиите за професионално образование и обучение, нови Държавни образователни стандарти за придобиване на квалификация по професии, нови учебни и изпитни програми. Промените в съдържанието на професионалното образование и обучение ще се осъществят чрез сформиранието на секторни съвети за уменията. Те ще включват представители на ключовите заинтересовани страни, като работодателите, браншовите организации, синдикатите, висшите училища, образователните и обучителните институции. АЗБУК

Министър Галин Цоков подчерта ползите за развитие на образованието от членството в ОИСР